

המוציא **אֶת הַמֵּוֹטָה בַּמֵּוֹטָה** - חַיֵּב על הוצאת המת.
וְכֵן הַמוּצִיא בְּזֵית מִן הַמֵּוֹט, וְכֵזֵית מִן הַנְּבִלָה,
וְכַעֲדָשָׁה מִן הַשְּׂרִיץ - חַיֵּב משום שאלו
 שיעוריהם לטומאה, לכן חשובים גם כן לעניין שבת.
וְרַבֵּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר אפילו במוציא מת שלם, כיון
 שהיא מלאכה שאינה צריכה לגופה, שהרי מטרותו
 אינה הוצאת המת לרשות הרבים אלא פינוי הבית:

משנה ו

הַנוֹטֵל צִפְרָנְיוֹ בשבת **זו בָּזוּ, אוּ בְּשִׁנּוֹ, וְכֵן**
הַתּוֹלֵשׁ שְׂעָרוֹ בידו, או בשיניו **וְכֵן שְׁפָמוֹ, וְכֵן**
זָקָנוֹ, וְכֵן הַגּוֹדֵלֶת - קולעת את שערה, **וְכֵן**
הַפּוֹקֶסֶת - נותנת כחול סביב עיניה, **וְכֵן הַפּוֹקֶסֶת**
 - שחולקת שער ראשה - **רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר מְחַיֵּב**
 חטאת, שכולם תולדות מלאכה הן (נוטל צפרניו או
 שערו - גוזז, כוחלת - צובע, גודלת או פוקסת -
 בונה). **וְחַכְמַיִם אוֹסְרִין מִשּׁוּם שְׁבוּת** דרבנן, שאין
 זו דרך עשיית מלאכות אלו, לכן פעולות אלה לא
 נחשבות לתולדות¹¹³.

ר' עובדיה מברטנורא
 דכמאן דכפותין דמו: וכן כזית
 מן המת. חייב אם הוציא,
 והואיל ומטמא, הוצאה חשובה
 היא להציל עצמו מן הטומאה.
 וכן כזית מן הנבלה וכעדשה מן
 השרץ, דהכי הוי שיעורן
 לטומאה: ורבי שמעון פוטר.
 אפילו במת שלם, דהוי מלאכה
 שאינה צריכה לגופה, דכל
 שאינו אלא לסלקו מעליו היא
 מלאכה שאינה צריכה לגופה
 ולא מלאכת מחשבת היא. ואין
 הלכה כרבי שמעון: וכן
 שער. התולש שער ראשו
 בידו: וכן הגודלת. שער ראשה
 וקולעת אותו, תרגום עבות
 (שמות כ"ח) גדיל: הכוחלת.
 נותנת כחול בעיניה: הפוקסת.
 מחלקת שער שבאמצע הראש
 מכאן ומכאן אצל הצדעים: רבי
 אליעזר מחייב חטאת. כוחלת
 משום כותבת, גודלת ופוקסת
 משום בונה: וחכמים אוסרים
 משום שבוט. דסברי אין דרך

כתיבה בכך ואין דרך בנין בכך, והלכה כחכמים. ודוקא הנוטל צפרניו ושערו בידיו, הוא דפטרי
 רבנן מחטאת ומסקילה, אבל הנוטל שערו או צפרניו בכלי מודים חכמים דחייב חטאת. ומכי נטל
 שתי שערות חייב, והנוטל שער ראש חברו אפילו ביד חייב. וצפורן שפרשה רובה או שער שנתלש
 רובו ומצער אותו, מותר ליטלו ביד לכתחלה: התולש מעציץ נקוב חייב. דהוי כמחובר, דיונק מן
 הקרקע ע"י הנקב שמריה לחלוחית הקרקע, ואפילו הנקב בצדו. ושיעור הנקב כדי שרש קטן:

ביאורים והרחבות

חד למעוטי זה עוקר זה מניח, וחד למעוטי זה יכול זה יכול, וחד למעוטי זה אינו יכול זה
 אינו יכול. ורבי יהודה חד למעוטי זה עוקר זה מניח, וחד למעוטי זה יכול זה יכול, וחד
 למעוטי יחיד שעשאה בהוראת בית דין (שפטור מקרבן שנחשב כאנוס). ורבי שמעון - יחיד
 שעשאה בהוראת בית דין חייב (קרבן חטאת). ורבי מאיר (שמחייב כזשה יכול זה יכול), מי כתיב
 נפש תחטא, אחת תחטא, בעשותה תחטא? תרי מעוטי כתיבי, ("נפש אחת" - מיעוט אחד,
 "בעשותה" - מיעוט שני) חד למעוטי זה עוקר זה מניח, וחד למעוטי יחיד שעשאה בהוראת
 בית דין.

113. בגמרא (צד, ב) למדין: מחלוקת לעצמו (שבזה ר"א מחייב, שיכול לאמן את ידו לתקן שערו
 בלא כלי), אבל לחברו (שאינו יכול לאמן את ידו ליטול יפה בלא כלי) - דברי הכל פטור. עוד למדין
 (שם) מבריייתא: הנוטל מלא פי הזוג (מספריים) בשבת - חייב, וכמה מלא פי הזוג? שתיים
 (שתי שערות). רבי אליעזר אומר: אחת. ומודים חכמים לרבי אליעזר, במלקט לבנות מתוך

התולֵשׁ מְעִיץ נְקוּב בשבת - **חֵיב** שדינו כמחובר לארץ, לפי שיונק דרך הנקב, והרי זה תולדת קוצר, וְשֵׂאִינוּ נְקוּב - פְּטוּר אבל אסור. וְרַבִּי שְׂמַעוֹן פְּטוּר בְּזֶה וּבְזֶה שסובר שגם עציץ נקוב אינו כמחובר לקרקע¹¹⁴:

פרק אחד עשר

זריקת חפץ מרשות לרשות

משנה א

הַזֹּרֵק חֶפֶץ בַּשַּׁבָּת מֵרְשׁוּת הַיְחִיד לְרְשׁוּת הָרַבִּים, או הזורק מֵרְשׁוּת הָרַבִּים לְרְשׁוּת הַיְחִיד - חֵיב חטאת, שכן הזריקה היא תולדה של הוצאה¹¹⁵.

ר' עובדיה מברטנורא ורבי שמעון פוטר בזה ובה. דלא חשיב ליה כמחובר לחיבו סקילה. ואין הלכה כרבי שמעון: **יא** א הזורק מרשות היחיד לרשות הרבים. **רשות היחיד** הוא מקום שהוקף ד' מחיצות גבוהות עשרה טפחים וביניהן ד' טפחים על ד' טפחים או יותר, על כן אפילו יש בו כמה מילין, אם הוקף לדירה כגון מדינה שמוקפת חומה ודלתותיה נעולות בלילה. ומבואות שיש להן ג' כתלין ולחי ברוח רביעית. וכן תל גבוה עשרה ורחב ד', או חריץ שהוא עמוק עשרה ורחב ד'.

ואפילו כלים, כגון ספינה ומגדל של עץ וכיוצא בהם, אם יש בהם ד' על ד' בגובה עשרה כל אלו רשות היחיד הן. ואויר רשות היחיד כרשות היחיד עד לרקיע. ועובי הכתלים של רשות היחיד נדון כרשות היחיד. ורשות הרבים הוא כגון השווקים והרחובות, המדברות והדרכים המפולשים להם, והוא שיהיה רוחב הדרך ט"ז אמה ולא יהיה עליו תקרה, ואיכא למאן דאמר שצריך נמי שיהיו בוקעים בהם ששים רבוא בכל יום כדגלי מדבר. ואויר רשות הרבים אינו כרשות הרבים אלא עד י' טפחים, ולמעלה מ" ברשות הרבים מקום פטור הוא. ומקום שאין בו ד' על ד', וגבוה מג' טפחים ולמעלה הוא מקום פטור, אפילו קוצים וברקנים וגללין ברשות הרבים גבוהים משלשה ולמעלה ואין בהם ד' על ד' הרי הן מקום פטור, וכן מקום המוקף מחיצות ואין בו ד' על ד', או חריץ שאין בו ד' על ד' ועמקו משלשה ועד התהום הרי זה מקום פטור. ומקום שהוקף ד' מחיצות גובהן מג' ועד עשרה ויש בו ד' על ד' או יותר, או תל שיש בו ארבעה על ארבעה או יותר גבוה מג' ועד

ביאורים והרחבות

שחורות, שאפילו אחת חייב, (לפי שמחשיב שעה אחת במקרה זה), ודבר זה אף בחול אסור, משום שנאמר (דברים כה, ב): "לא ילבש גבר שמלת אשה".

114. בגמרא (צה, א) הקשו, שמדברי רבי שמעון משמע, שאין הבדל בין עציץ נקוב לשאינו נקוב, בשניהם הוא פטור (נחשבים שניהם כתלוש), ואילו בתוספתא כלאיים, מצינו שרבי שמעון אומר שזרעים בעציץ נקוב נחשבים כמחוברים לקרקע ואינם מקבלים טומאה (שכן אמר שם: אין בין נקוב לשאינו נקוב אלא להכשיר זרעים בלבד), מכאן שבשאר דברים, סובר רבי שמעון שעציץ נקוב הוא כמחובר? ותוצו: שונה ענין הטומאה, שהתורה ריבתה טהרה אצל זרעים (שנאמר: על כל זרע זרוע אשר יזרע, לכן עציץ נקוב נחשב לעניין זה כמחובר), אבל בשאר דברים, אין הבדל בין עציץ נקוב לשאינו נקוב (ושניהם כתלוש).

115. בגמרא (צו, ב) למדין, שפעולת הזריקה תולדה דהוצאה היא. ושואלים: הוצאה עצמה היכן כתובה בתורה, הרי תחילה צריך לברר את אב המלאכה ואח"כ את התולדה? והשיבו: אמר רבי יוחנן, דאמר קרא "ויצו משה ויעבירו קול במחנה", ומשה ישב במחנה לוויה שהיא רשות הרבים, ואמר לישראל: אל תוציאו ותכניסו מרשותכם (רה"י) לרשות הרבים. ושואלים: דיילמא בחול קאי, ומשום שהמלאכה הושלמה אמר להם לישראל שלא יביאו עוד תרומה?

הזורק חפץ **מְרִשּׁוֹת הַיְחִיד** אחת **לְרִשּׁוֹת הַיְחִיד** אחרת, **וְרִשּׁוֹת הָרְבִים בְּאֲמָצֵעַ - רְבִי עֲקִיבָא מְחַיֵּב** שלדעתו "קלוטה כמי שהונחה", כלומר, דבר הקלוט באויר רשות הרבים, נחשב כאילו הונח שם, **וְחַכְמִים פּוֹטְרִין** שלדעתם אין אומרים "קלוטה כמי שהונחה"116:

משנה ב

כִּיצַד הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים שפטור (לדעת חכמים)? **שְׁתֵּי גְזוּזְטְרָאוֹת -** מרפסות, והן רשות היחיד, העומדות **זו כְּנֶגְדַּזּוּ** **בְּרִשּׁוֹת הָרְבִים** בולטות בשני צידי רשות הרבים, ורוחב רשות הרבים מפסיק ביניהם, **הַמוֹשֵׁיט** **וְהַזּוֹרֵק חֲפֵץ מְזוּז לְזוּ** - ממרפסת למרפסת - **פְּטוּר**

הרבים לכרמלית, ומכרמלית לשתיהן פטור, אבל אסור. מרשות היחיד או מרשות הרבים למקום פטור או ממקום פטור לשניהן, מותר לכתחלה. ואינו צריך לומר מכרמלית למקום פטור, או ממקום פטור לכרמלית, שהוא מותר. **והמעביר** מתחלת ד"א לסוף ד"א ברשות הרבים, חייב חטאת. בכרמלית, פטור אבל אסור. ברשות היחיד ובמקום פטור, מותר לכתחלה לטלטל ולהעביר בכל הרשות כולו ואפילו הוא כמה מילין: ר"ע מהחייב. דס"ל מכי עבר החפץ באויר רשות הרבים בתוך עשרה הרי הוא כאילו נח. ורבנן סברי קלוטה בתוך עשרה באויר רשות הרבים לאו כמי שהונחה דמיא. אבל למעלה מעשרה שהוא מקום פטור כולי עלמא לא פליגי דפטור. והלכה כחכמים: **ב כיצד**. רבנן קאמרי ליה: **שתי גזוזטראות**. והן נסרים יוצאים מכותל העליה ולחוץ על רשות הרבים, והגזוזטראות עצמן הן רשות היחיד, וכשהן זו כנגד זו בשני צדי רשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור, שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרשות היחיד לרשות היחיד

ביאורים והרחבות

ולכך לומדים מגזרה שווה - מן המילה "העברה" - מיום הכפורים. כתיב הכא "ויעבירו קול במחנה" וכתוב התם "והעברת שופר תרועה", מה להלן פְּטוּר אסור, אף כאן פְּטוּר אסור. אשכחן הוצאה, (חייב) הכנסה מנלן? סברא היא, מכדי מרשות לרשות הוא, מה לי אפוקי ומה לי עוילוי?! מיהו, הוצאה אב, הכנסה תולדה. ושואלים: אם חייב הוא על תולדה וכן מתחייב הוא על אב, מה ההבדל ביניהם? ותרצו: נפקא מינה כאשר הוא עושה שני אבות מלאכה שונים ביחד, או שתי תולדות של אבות שונים יחד - מתחייב שתי חטאות, ואם עושה אב ותולדה שלו, אינו מתחייב אלא חטאת אחת. ושואלים: ולרבי אליעזר דמתחייב אתולדה במקום אב, אמאי קרו לה אב ואמאי קרו לה תולדה? ותרצו: הך דהואי במשכן חשיבא, קרי לה אב, הך דלא הואי במשכן חשיבא, לא קרי לה אב. אי נמי, זו שכתובה בתורה במפורש - קרויה אב, וזו שאינה כתובה - קרויה תולדה.

116. בגמרא (צו, א) למדין שתי אפשרויות להבנת מחלוקת רבי עקיבא וחכמים. **האחת**, כפי שבארנו למעלה, שנחלקו האם אומרים "קלוטה כמי שהונחה", ולפי זה יש להעמיד את